

Hederspris

Norsk sosiologforenings hederspris 2013 tildeles Knud Knudsen

Gunn Elisabeth Birkelund
Universitetet i Oslo

Norsk sosiologforenings hederspris skal gå til personer som på en fortjenestefull måte har preget norsk sosiologi eller til norske sosiologer som har markert seg internasjonalt.

Tidligere har hedersprisen gått til Arvid Brodersen (1996), Sverre Holm (1996), Arne Næss (1997), Hans Skjervheim (1997), Harriet Holter (1998), Natalie Rogoff Ramsøy (1998), Yngvar Løchen (1999), Ørjar Øyen (1999), Ottar Brox (2000), Johan Galtung (2001), Dag Østerberg (2002), Tore Lindbekk (2003), Fredrik Engelstad (2004), Nils Christie (2005), Stein Bråten (2006), Ole-Jørgen Skog (2007), Kari Wærness (2008), Arnlaug Leira (2009), Gudmund Hernes (2010), Jon Elster (2011) og Willy Martinussen (2012). I år ønsker vi å hedre professor Knud Knudsen, Universitetet i Stavanger.

Utdanning

Knud ble født i Stavanger 19. oktober 1944. Etter artium dro han til Handelshøyskolen i Bergen og tok siviløkonomeksamen våren 1968 med valgfag i engelsk og økonomisk historie. Deretter dro Knud direkte fra NHH i Breiviken til Sydneshaugen og Universitetet i Bergen for å studere sosiologi.¹ Spørsmålet er hva som fikk Knud til å begynne på sosiologi i stedet for en sannsynlig økonomisk lukrativ karriere i arbeidsmarkedet som nyutdannet siviløkonom. Mange mener Knud ble headhunted av Gudmund Hernes.² Men Gudmund Hernes mener Knud «... kom til sosiologi grunnfag på egen hånd, og der var det jeg spottet ham og rekrutterte ham til prosjektet *Sosiale indikatorer*» (epost 23.01.2013). Selv sier Knudsen at han begynte på sosiologi fordi han oppfattet det nye faget som spennende. Han var på

leting etter noe viktigere i akademia, ut over de innsikter han hadde fått på NHH. Våren 1969 tok Knud grunnfag i sosiologi, høsten 1969 mellomfagstillegget, og våren 1972 avla han hovedfagseksamen i sosiologi ved Universitetet i Bergen.

Det var tidlig klart at han hadde både interesse og talent for statistiske analyser, og parallelt med sosiologistudier tok han kurs i FORTRAN og brukerkurs i matematikk ved Matematisk institutt. Sommeren 1971 var han i Essex, på ECPRs sommerskole, og tok kurs i regresjons- og sti-analyse; og sommeren 1972 var han i Ann Arbor, Michigan, på ICPSRs sommerskole hvor han tok kurs i kausal inferens og kontekstuell analyse.

I 1973 var han i 12 måneder på studie- og forskningsopphold som *honorary fellow* ved Department of Sociology, University of Wisconsin-Madison, sannsynligvis verdens beste forskningsmiljø i utdannings sosiologi, og i dag også Nord-Amerikas største sosiologiinstitutt. Her ble han kjent med Bob Hauser, Aage Bødtker Sørensen og Annemette Sørensen, og – noe senere – Erik Olin Wright. Knudsen har også senere i karrieren vært på kortere forskningsopphold i Wisconsinmiljøet.

Arbeid

I en alder av 28 år var Knudsen vel posisjonert til å gå i gang med sosiologisk forskning, og han kom raskt i arbeid. Under hovedfagsarbeidet var han som nevnt vitenskapelig assistent på et prosjekt om «Sosiale indikatorer» (1971–72), og deretter stipendiat på samme prosjekt i 1973. Fra 1974–1977 ledet han et NAVF-prosjekt om «Utdanningsulikhet i norske skoler». I samme periode (1974–79) var han universitetslektor/førstelektor i sosiologi ved Universitetet i Bergen. I 1979 ble han dr.philos. på avhandlingen *Ulikhet i grunnskolen*, og i 1981 utnevnt til professor i sosiologi. Tre år senere, i april 1984, flyttet han sammen med familien til Stavanger, og fra da av har han vært professor ved Høgskolesenteret i Rogaland, senere Universitetet i Stavanger.³

Vi hedrer altså en Stavanger-sosiolog i år, som har holdt til i Stavanger i nærmere 30 år. Han vokste opp i Stavanger, ble formet som fagperson i Bergen og Wisconsin, og tok med seg alle sine kunnskaper og sin innsatsvilje til oljebyen for å bidra til å bygge opp et nytt samfunnsvitenskapelig miljø ved det som senere skulle bli Universitetet i Stavanger.

Faglige verv

Knudsen har vært viktig for oppstarten av det samfunnsvitenskapelige fagmiljøet i Stavanger, som formann i forskningsutvalget ved Høgskolesenteret i Rogaland (1985–87), formann i professorgruppen ved Høgskolesenteret i Rogaland (1988–90), medlem av Rogalandsforsknings styre (1988–95) og medlem av komité for utarbeiding av forslag til Høyere økonomisk-administrativ utdanning ved Høgskolesenteret i Rogaland (1986–88).

Knud Knudsen har dessuten hatt en rekke andre faglige tillitsverv. Han har vært fagkonsulent for NAVF, KUD, NORAS, redaktør for *Acta Sociologica* (1983–84), medlem av det regjeringsoppnevnte Arbeidstidsutvalget (1985–87), leder av styret i Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (1981–86) og styremedlem, senere leder, for LOS-komiteen (1986–90). Han er medlem av styringsgruppen for International Social Survey Program (ISSP), (1989–dd), har vært Review Editor i *European Sociological Review* (1990–95), discussant for den svenske maktutredningens prosjekt 'Generating Equality – The Swedish Experiment' (1988), medlem av NIFUs styre, medlem av en rekke ph.d.-komiteer i Norge og Sverige, og medlem av en rekke komiteer og utvalg ved Universitetet i Bergen, NHH og Høgskolesenteret i Rogaland/Universitetet i Stavanger.

Forskning

Knud Knudsens publikasjonsliste favner en rekke substansielle temaområder.⁴ Siden 1972 har publikasjoner strømmet ut. I tråd med datidens publiseringsmønstre utga Knudsen på 1970-tallet en rekke instituttrapporter og -stensiler (trykket ved Sosiologisk institutt), men han var også raskt synlig i fagfellevurderte tidsskrift. Han har publisert nærmere 50 bidrag om utdanning, levekår, klasse og lagdeling, nærmere 20 bidrag om familierelasjoner og kjønnsroller, rundt 15 bidrag om metode og statistiske analyseteknikker, og siden slutten av 1980-tallet en rekke bidrag om holdninger til innvandring og innvandrere.

Hans første artikkel sto på trykk i *Acta Sociologica* i 1975 og handlet om 'Accident Risk in Middle Age Years and in Old Age'. Basert på data fra Norge og USA utviklet Knud en modell hvor ulykkesrisiko ses som et kombinert resultat av en persons utsatthet for farlige situasjoner og hans/hennes evne til å unngå og/eller overleve potensielle ulykker. I tråd med inspirasjonen fra James Coleman, Gudmund Hernes og Wisconsin-miljøet ser vi en tydelig vektlegging av klare begrepsdefinisjoner, teoretiske modeller og empiriske studier. Sosiologer bør arbeide med

samfunnsmessig viktige tema, mener Knudsen, være kritiske, men også beskrivende, og systematisk undersøke sosiale fenomen.

Jeg vil sammenfatte Knudsens forskning i tre substansielle hovedområder: Studier av (a) sosial ulikhet knyttet til utdanning og levekår/velferd; (b) familiesosiologi; og (c) holdninger, særlig mht. innvandring. På alle disse feltene er Knudsen opptatt av komparasjon, dvs. å sammenligne over tid og sted/rom.

Ad sosial ulikhet

Som utdanningssosiolog har Knudsen arbeidet med betydningen av familiebakgrunn for barns valg og utbytte av utdanning. Hans dr.philos.-avhandling (1979) om ulikhet i grunnskolen ble senere publisert på Universitetsforlaget i 1980. Sammen med Gudmund Hernes skrev Knud Knudsen en offentlig utredning (NOU) om utdanning og ulikhet, som ble publisert i 1976. Dette var starten på et langvarig samarbeidsforhold mellom Knud og Gudmund.

Jeg ba Gudmund Hernes beskrive dette samarbeidet, og her er hans favoritthistorie om Knud: Han beskriver Knud som en dyktig og flittig student – som fulgte opp alle råd om litteratur han burde lese, som Coleman & co. Men Gudmund mente Knud noen ganger uttrykte seg litt stolprete og altfor forsiktig, med setninger av typen ‘Visse ting i data kan tyde på at det er en signifikant tendens i retning av at mors utdanning kan påvirke barnas tilbøyelighet til å søke mer utdanning’. Gudmund fortsetter:

Jeg liker jo spissformuleringer, så da han skrev slike setninger i utkastet til hovedoppgave, skrev jeg flere ganger i margen ‘Huff!’ og noen steder til og med ‘Huff & Huff’. Knud trodde ‘Huff’ ikke var en karakteristikk av stilen, men en forfatter han hadde oversett. Så han fant en forfatter som het Huff,⁵ og en fellesartikkel av et ektepar – Huff & Huff – som han kom tilbake med. Men han var litt bekymret, fordi han ikke helt skjønnte relevansen av det paret hadde skrevet for hovedoppgavens tema (G. Hernes epost 23.01.2013).

Teoretisk er Knudsens avhandling – og NOU-en – basert på *status-attainment* skolen i USA, med røtter i Blau og Duncans stratifikasjonsmodell, og med Hauser, Featherman og Sewell som viktigste inspiratorer. Analysene er grundige og tar i bruk analyseverktøy (særlig sti-analyse med dekomponering av effekter) som inn-til da var relativt ukjente i norsk sosiologi. Knudsen og Hernes trekker på en rekke datakilder: levekårsundersøkelsen (det var bare én på den tiden), ungdomsskoleundersøkelsen og sesjonsdata.

Som mål på sosial bakgrunn inkluderes informasjon om økonomi i oppvekstfamilien, hovedforsørgers utdanning, hovedforsørgers yrkesstatus og antall søsken i oppvekstfamilien. I tillegg til individers utdanning inkluderes også informasjon

om evnenivå. Ettersom dataene inkluderer respondenter i ulike aldersgrupper, kan strukturelle endringer over tid (i betydningen av utdanning for sosial mobilitet) påvirke utfallet av analysene. Knudsen og Hernes undersøker derfor, ved hjelp av log-lineær analyse, om det har skjedd merkbare endringer i betydningen av utdanning for mulighetene for sosial mobilitet over tre alderskull (født 1921, 1931 og 1941), og finner at så ikke er tilfellet.

NOU-en og avhandlingen er et genuint eksempel på hvor viktig forskningsopphold i et godt utenlandsk fagmiljø kan være. Både teoretisk vinkling (*status-attainment*-skolen) og metoderepertoar er inspirert av Wisconsin-miljøet.

Knudsen var selvskreven til å skrive kapitlet om utdanning i Else Øyens antologi om *Sosiologi og ulikhet*, utgitt på Universitetsforlaget i 1976, senere revidert en rekke ganger. Han har senere levert en rekke bidrag innen utdannings sosiologien, blant annet en komparativ analyse av sammenhengen mellom sosial bakgrunn og utdanning basert på levekårsundersøkelser i Norge og Litauen, med tittel 'The Iron Law of Inequality', publisert (sammen med Hernes) i *European Sociological Research*, 1991. På tross av en rekke politiske reformer for å redusere betydningen av sosialt opphav for barnas utdanningsoppnåelse, både i Norge og i tidligere sosialistiske land, har familiebakgrunn fremdeles stor betydning i begge landene. Dette er ulikhetens jernlov.

Levekårsforskning

Mens økonomene i alle år har hatt oversikt over befolkningens inntektsforhold og fordelingen av økonomiske ressurser, var det lite kunnskap om andre sider ved befolkningens velferd, og svært lite kunnskap om hva som genererte variasjon i levekår og livskvalitet. Både politikere og forskere – særlig sosiologer – ønsket mer informasjon, og på slutten av 1960-tallet og begynnelsen av 1970-tallet satte forskerne i Danmark, Finland, Sverige og Norge i gang *The Comparative Scandinavian Study*, ledet av Erik Allardt (Finland). Her drev de skandinaviske forskerne nybrottsarbeid. Slike data fantes ikke i noen andre land. Knudsen var en viktig del av fagmiljøet i Bergen som arbeidet med den første norske levekårsundersøkelsen, og sammen med blant andre Gudmund Hernes og Kari Wærness har han levert en rekke analyser av folks levekår og ressurser. I løpet av 1970-årene foregikk en hektisk aktivitet i fagmiljøet i Bergen med innsamling av data, analyser, skriving av stensiler, rapporter og artikler.⁶ Knudsen har senere omtalt denne perioden som «... protestantisk etikk i praksis ... Fag og forskning skulle alltid ha førsteprioritet» (Knudsen 1991: 103).

I 1980 publiserte Knudsen og Hernes en analyse av ressurser og levekår for yrkesaktive, basert på data fra Levekårsundersøkelsen 1973, hvor de ved hjelp av

kanonisk korrelasjonsanalyse undersøkte om det er mulig å lage levekårsprofiler basert på bestemte ressursprofiler (f.eks. sosial bakgrunn, utdanning). Analysene viser interessante mønstre i datamaterialet. Dette var det første tilsvaret til en kritikk av levekårsforskningen for bare å se på enkelt-dimensjoner i folks levekår. Slik denne forskningen fremsto på den tiden både i Norge, Sverige og Finland, ble det skrevet en rapport om utdanning, en om arbeid, en om inntektsforhold, en om sosial mobilitet, en om regionale variasjoner etc. Kritikerne hevdet det manglet en helhetsanalyse som knyttet levekårsforhold til klasseforhold.⁷

Klasseanalyse

I kjølvannet av levekårsundersøkelsen ble altså Bergensmiljøet kritisert for ikke å bry seg om klasse spørsmål. Dette fikk troikaen Gudmund Hernes, Knud Knudsen og Tom Colbjørnsen til å introdusere Erik Olin Wrights ny-marxistiske klasseanalyse i Norge, basert på levekårsdata fra 1973. Boken *Klassestruktur og klasse-skiller* (utgitt på Universitetsforlaget i 1982) vakte stor interesse både i og utenfor academia, og førte til en engasjert debatt i tidsskriftet *Materialisten* om hvordan man bør forstå klassebegrepet. Senere publiserte Knudsen med flere en ny bok om klasseanalyse (Colbjørnsen mfl., 1987), basert på bedre data, men da var interessen for dette temaet avtatt, og den store debatten uteble (Birkelund, 1996).

Klasseanalyse har vært et kjernetema i sosiologien, og Knudsens bidrag har vært preget av en klar empirisk orientering, tydelige begrepsdefinisjoner og teoretisk pragmatisme (fra *status-attainment*-skolen til Wrights ny-marxistiske klassebegrep).

Ad familiesosiologi

Som familiesosiolog har Knudsen arbeidet med befolkningens holdninger til kjønnsroller og likestilling i familien. Basert på data fra ISSP har han, ofte sammen med Kari Wærness, undersøkt endringer over tid mht. folks holdninger til ekteskapet (er ekteskapet på vei ut i Skandinavia?) (Knudsen og Wærness, 1996), hvordan ektepar og samboere deler på husholdningspengene (Knudsen og Wærness, 2009), hvordan de deler husarbeidet (Knudsen og Wærness, 2008), og holdninger til kvinners yrkesaktivitet (for eksempel en komparativ studie av Storbritannia, Sverige og Norge, publisert i *Acta Sociologica* 2001).

Knudsen har også skrevet om kvinner i lederposisjoner, basert på data fra AFFs lederundersøkelse, og hvordan kvinnelige ledere opplever og håndterer tidsklemma mellom familie og arbeid (Knudsen, 2009).

Ett av Knudsens senere arbeid har fått uvanlig mye bles. Basert på europeiske levekårsdata (European Survey on Health, Aging and Retirement – SHARE) har

Knudsen analysert familierelasjoner over generasjoner, og påvist at besteforeldre, særlig *bestefedre*, spiller en mer fremtredende rolle overfor barnebarna enn tidligere antatt. Dette arbeidet, publisert i *Acta Sociologica* (Knudsen, 2012), ble sitert av de store internasjonale nyhetskanalene (bl.a. www.europapress.es) og i et oppslag på www.healthcanal.com, hvor Knudsen ble presentert som «sociologist and grandfather of four», peker han på at både sosiale og demografiske endringer ligger under den merkbare økningen vi finner i besteforeldres involvering med barnebarna.

Ad studier av holdninger

Som ulikhetsforsker og mangeårig Norges-representant i ISSP-nettverket har Knudsen vært opptatt av studier av holdninger. Et viktig bidrag er analyser av befolkningens rettferdighetsoppfatninger, dvs. hva folk oppfatter som faktiske forskjeller og hva de mener er legitime forskjeller; et svært relevant tema i en tid med økende økonomiske ulikhet, også i Norge (Mastekaasa og Birkelund, 2010).

Knudsen har også skrevet mye om *xenophobia* (fremmedfrykt). I en rekke publikasjoner har han undersøkt befolkningens holdninger til asylsøkere og innvandrere (Hernes og Knudsen, 1989, 1992, 1994), og sammenlignet nordmenn med andre land, blant annet svensker (Knudsen, 1997).

Knudsen har også sett på befolkningens holdninger til arbeidstidsreformer som sekstimersdagen under alternative forutsetninger om lønnskompensasjon (Knudsen, 1989, 1990) og påviser en ambivalens i befolkningen. De senere årene har han også undersøkt oppfatninger av AIDS i Ghana (Knudsen og Antwi, 2010).

Sti-analyse og LISREL

Knudsens metodiske ferdigheter gjør ham til en attraktiv samarbeidspartner for andre medforfattere, noe som gjenfinnes i hans tematisk omfattende produksjon. Helt siden studietiden har Knudsen vært en av våre fremste kvantitative metodikere.

På 1980-tallet publiserte han, sammen med Gudmund Hernes og Tom Colbjørnsen, en rekke artikler og debattinnlegg i *Tidsskrift for samfunnsforskning* om sti-analyse, målemodeller ved bruk av LISREL og tolkning av regresjonskoeffisienter. En annen artikkel (i *Sosiologisk tidsskrift* 2005) drøfter hvordan man kan analysere sosiale relasjoner i form av dyader/par-analyse ved hjelp av *Structural Equation Modeling* (SEM).

I en tid der stadig flere kvantitative sosiologer tyr til registerdata, er det viktig at noen sosiologer analyserer holdningsspørsmål. Særlig viktig er det at dette gjø-

res av en metodiker som også er opptatt av svakheter ved spørreskjemadata. I en artikkel fra 1995 (*Scandinavian Journal of Educational Research*) drøfter Knudsen om vi kan stole på svarene avgitt i holdningsundersøkelser «The Education–Tolerance Relationship – Is it Biased by Social Desirability?». Her prøver han empirisk å teste om holdningsdata er preget av bias i form av politisk korrekthet når folk (særlig velutdannede respondenter) svarer på spørsmål om hvor tolerante de er.

Undervisning

Knud er en enestående pedagog som klarer å formidle vanskelige tema på en enkel måte. Han er særlig kjent for sine forskerkurs i metode: allerede på slutten av 1970-tallet underviste han fremtidige forskere i sti-analyse, lineære teknikker, faktoranalyse, kompleks årsaksanalyse basert på LISREL-tilnærmingen (*Structural Equation Modelling*), om komparative studier, om databaser, om forskningsdesign etc. I tillegg til vår egen stamme av samfunnsforskere har Knud også undervist mye for medisinerere, økonomer og pedagoger. Han har holdt kurs for forskere i Litauen og i USA, og – i regi av Arab Thought Forum – for palestinske sosiologer.

Sluttord

I et debattinnlegg fra 1997 om sosiologiens fortid og fremtid skriver Knud Knudsen sammen med Kari Wærness at de «tilhører en generasjon som har gjennomlevd [...] en (lang) periode [...] fra yre sosiologspirer på slutten av 1960-tallet til noe som i dag trolig er for samfunnsvitenskapelige oldiser å regne» (1997: 96). Dette er kanskje litt drøyt, tatt i betraktning at de bare var i begynnelsen av 50-årene på denne tiden. Men deres bidrag til den (evinnelige) debatten om sosiologiens egenverd er tydelig: «Etter vår mening må *middle-range theory* og sannhets-søken med vekt på empiriens plass være det sentrale i faget» (Wærness og Knudsen 1997: 99). De ser forbedringspotensial med hensyn til «kyndighet i utvikling av gyldige begreper og teorier som er faktisk prøvbare, samt fortrolighet med metodeverktøy (og her fremhever de både kvantitative og kvalitative metoder) som gjør en i stand til systematisk etterprøving». I tillegg til teoretiske og metodiske ferdigheter trekker de frem behovet for skolering i sosiologiens klassikere. Det er vanskelig å være uenig i dette. Knudsens vitenskapsteoretiske ståsted ses tydelig i hans publikasjoner, som systematisk preges av teoretisk begrunnede, empirisk orienterte og samfunnsmessig relevante analyser.

Hedersprisen tildeles sosiologer – og andre – som har bidratt positivt til utviklingen av norsk sosiologi over lengre tid. Men som Lars Mjøset sa da vi ga prisen til Fredrik Engelstad, dette er ikke en pris som markerer slutten av en lang karriere. Vi er glade for å kunne tildele Norsk sosiologforenings hederspris 2013 til en aktiv forsker. Vi ser frem til flere interessante faglige bidrag i fremtiden!

Knud Knudsen – Gratulerer med hedersprisen 2013!

Om forfatteren

Gunn Elisabeth Birkelund (f. 1954), Dr.polit. (1993) i sosiologi ved Universitetet i Bergen, arbeider nå som professor i sosiologi ved Universitetet i Oslo. Hun har også en toerstilling ved Institutet för Framtidsstudier, Stockholm. Hun leder for tiden et prosjekt om diskriminering i arbeidslivet, finansiert av Norges forskningsråd.

For mer informasjon, se: <http://www.sv.uio.no/iss/personer/vit/gunnb/index.html>.

E-post: g.e.birkelund@sosgeo.uio.no

Noter

- 1 Senere fulgte en rekke siviløkonomer i hans fotspor, blant annet Jan Erik Karlsen, Arne Selvik og Tom Colbjørnsen.
- 2 Ørjar Øyen, som også har konferert med Bjørn Henrichsen, sier de begge oppfattet det slik at det var Gudmund Hernes som rekrutterte Knud (epost 21.01.2013).
- 3 Knudsen beholdt tilknytningen til Bergenssosiologene som professor II i perioden 1991–97 og gjennom mange års samarbeid med professor Kari Wærness ved Sosiologisk institutt. I årene 1996–97 var han forskningsjef ved Fafo, Oslo, og i perioden 1998–2009 hadde han professor II-tilknytning til NHH.
- 4 Knud har vært leder eller samarbeidspartner på en rekke eksternt finansierte forskningsprosjekt, både direkte anvendte prosjekter om utføring, finansiert av Sosialdepartementet, flere prosjekt om voksenopplæring (initiert av Norsk voksenpedagogisk institutt) og forsker-initierte, nysgjerrighetsdrevne prosjekter (om selvmord i Norge, finansiert av NAVF), Storforetaksundersøkelsen, som en del-studie under Maktutredningen, analyser av klassestruktur og klassebevissthet (finansiert av NAVF/RSF), samt en rekke prosjekter om arbeidstidsreformer; om frynsegoder som en ulikhetsskapende faktor i arbeidslivet; om befolkningens holdninger til innvandrere; om utdanning og toleranse; om kjønnsroller og familie; og om livskvalitet i landbruket, for å nevne noen tema Knud har arbeidet med.
- 5 Kanskje er dette grunnen til at Darrell Huffs bok *How to Lie with Statistics* (første gang utgitt i 1954), ble pensum for oss som var studenter i sosiologi i Bergen på 1970-tallet. For øvrig en meget god bok.
- 6 Fra og med 1980-undersøkelsen ble ansvaret for de norske levekårsundersøkelsene overtatt av SSB.
- 7 Knudsen har senere deltatt aktivt i utformingen av levekårsundersøkelser i Litauen, og har publisert to Fafo-rapporter om dette (Knudsen 1996; Hernes og Knudsen 1991).

Referanser

- Allardt, E. (1976) 'Dimensions of Welfare in a Comparative Scandinavian Study', *Acta Sociologica*, 19: 227–239.
- Birkelund, G. E. (1996) 'Valg av klassebegrep', *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 37: 425–429.
- Colbjørnsen, T., Hernes, G. og Knudsen, K. (1982) *Klassestruktur og klassebevissthet*. Bergen: Universitetsforlaget.
- Colbjørnsen, T., Birkelund, G. E., Hernes, G. og Knudsen, K. (1987) *Klassesamfunnet på hell*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hernes, G. og Knudsen, K. (1976) *Levekårsundersøkelsen. Utdanning og ulikhet*. NOU 1976:46. Universitetsforlaget.
- Hernes, G. og Knudsen, K. (1980) 'Ressurser og levekår for aktive yrkestakere', *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 21: 3–21.
- Hernes, G. og Knudsen, K. (1989) 'Over grensen. Om holdninger til innvandrere og asylsøkere', *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 30: 27–60.
- Hernes, G. og Knudsen, K. (1991) 'The Iron Law of Inequality: Different Paths, but Same Results?', *European Sociological Review*, 7: 195–211.
- Hernes, G. og Knudsen, K. (1991) *Lithuania. Living Conditions. A Sociological Study*. Oslo: Fafo.
- Hernes, G. og Knudsen, K. (1992) 'Norwegian Attitudes Toward New Immigrants', *Acta Sociologica*, 35: 123–139.
- Hernes, G. og Knudsen, K. (1994) 'Klimaskifte? Norske reaksjoner på flyktninger, asylsøkere og innvandrere 1988–1993', *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 35: 319–343.
- Huff, D. (1991 [1954]) *How to Lie with Statistics*. Penguin New Edition.
- Knudsen, K. (1975) 'Accident Risk in Middle Age Years and in Old Age', *Acta Sociologica*, 18: 62–75.
- Knudsen, K. (1976) 'Utdanning', i Øyen, E. (red.) *Sosiologi og ulikhet*. Bergen: Universitetsforlaget (reviderte utgaver i 1983 og 1992).
- Knudsen, K. (1980) *Ulikhet i grunnskolen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Knudsen, K. (1989) 'Shorter Working Hours, Lower Retirement Age or Longer Vacations? Ambivalences in Public Attitudes on Alternative Working-Time Reforms in Norway', *Acta Sociologica*, 32: 375–387.
- Knudsen, K. (1991) 'Hva var Bergenssosiologien?', i Larsen, T. Røed (red.) *Kompetanse og kontrovers. Festskrift til Gudmund Hernes*. Oslo: Fafo.
- Knudsen, K. (1995) 'The Education–Tolerance relationship – Is it Biased by Social Desirability?', *Scandinavian Journal of Educational Research*, 39: 319–334.
- Knudsen, K. (1996) *Lithuania in a Period of Transition*. Oslo: Fafo.
- Knudsen, K. (1997) 'Scandinavian Neighbours with Different Character? Attitudes Toward Immigrants and National Identity in Norway and Sweden', *Acta Sociologica*, 40: 223–243.
- Knudsen, K. (2005) 'Sosiologisk grep på dyaden: Par-analyse med Structural Equation Modeling (SEM)', *Sosiologisk tidsskrift*, 13: 133–156.
- Knudsen, K. (2009) 'Striking a Different Balance: Work-Family Conflict for Female and Male Managers in a Scandinavian Context', *Gender in Management: An International Journal*, 24: 252–269.
- Knudsen, K. (2012) 'European Grandparents' Solicitude: Why Older Men can be Relatively Good Grandfathers', *Acta Sociologica*, 55: 231–250.
- Knudsen, K. og Antwi, M. P. (2010) 'Large-Scale Programs and Medical Literacy: Beliefs about AIDS in Ghana', *Global Health Promotion*, 17: 35–43.

- Knudsen, Knud og Kari Wærness (1996) 'Er ekteskapet som institusjon på vei ut i Skandinavia?', *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 37: 299–327.
- Knudsen, K. og Wærness, K. (2001) 'National Context, Individual Characteristics and Attitudes on Mothers' Employment: A Comparative Analysis of Great Britain, Sweden and Norway', *Acta Sociologica*, 44: 67–79.
- Knudsen, K. og Wærness, K. (2008) 'National Context and Spouses' Housework in 34 Countries', *European Sociological Review*, 24: 97–113.
- Knudsen, K. og Wærness, K. (2009) 'Shared or Separate? Money Management and Changing Norms of Gender Equality among Norwegian Couples', *Community, Work and Family*, 12: 39–55.
- Mastekaasa, A. og Birkelund, G. E. (2011). 'The Equalizing Effect of Wives' Earnings on Inequalities in Earnings among Households, Norway 1974–2004', *European Societies*, 13: 219–237.
- Wærness, K. og Knudsen, K. (1997) 'Norsk sosiologi: Fortid og fremtid', *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 38: 95–102.